

4. Децентралізація дає можливості. . . . – URL: <http://decentralization.gov.ua/region>.

5. Лесюк В. С. Децентралізація влади в Україні як механізм розвитку громад / В. С. Лесюк, О. В. Калініченко. – 2017. – URL: <http://www.oblrada.pl.ua/uploads/1stud/2017/07.pdf>

6. Кіщевський С. Оновлення Конституції як завершення революції / С. Кіщенко // Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД). – 2015. – № 1. – С. 169 – 170. URL: http://pravo.org.ua/img/books/files/1458298756konstituciya_reforma_b.Pdf

УДК 341.231.14

Анатолій Леонідович ЧЕРНЯВСЬКИЙ,

доцент кафедри права і соціально-гуманітарних дисциплін,
Черкаського інституту ДВНЗ «Університет банківської справи»,
кандидат юридичних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2137-5042>

СИСТЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В РАМКАХ АСЕАН

Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) – це регіональна політична та економічна міжнародна організація, що об'єднує 10 держав Азійсько-Тихоокеанського регіону – Бруней-Даруссалам, В'єтнам, Індонезію, Камбоджу, Лаос, Малайзію, М'янму, Сінгапур, Таїланд і Філіппіни [1]. АСЕАН як міжнародний форум була заснована у 1967 р. при підписанні Бангкокської декларації АСЕАН [4], однак договірне оформлення та надання Асоціації статусу міжнародної організації відбулося у 1976 р. шляхом укладення Балійського договору про дружбу та співробітництво в Південно-Східній Азії та Декларації згоди АСЕАН [2]. Вищим органом АСЕАН є саміт глав держав та урядів держав-учасниць, що проводиться один раз на два роки, а основним робочим органом є Рада міністрів закордонних справ, що збирається декілька раз на рік. Періодично проводяться наради міністрів фінансів, економіки чи сільського господарства, проте основні адміністративні рішення приймаються Радою міністрів закордонних справ. Постійний секретаріат АСЕАН знаходиться у м. Джакарта, Індонезія, і очолюється Генеральним секретарем, що обирається державами-членами строком на 5 років.

Цікаво відзначити, що захист прав людини формально не відноситься до першочергових завдань АСЕАН. Зокрема, Бангкокська декларація 1967 р. до основних цілей АСЕАН відносить встановлення миру і стабільності в регіоні через прихильність до принципів Статуту ООН; прискорення економічного, соціального і культурного розвитку її держав-членів на основі співпраці і взаємодопомоги; підтримання взаємовигідного співробітництва з загальними і регіональними

міжнародними організаціями, що мають аналогічні цілі. Саме тому питання захисту прав і свобод людини в регіоні АСЕАН розглядаються через призму соціально-економічного розвитку та діалогу, а не в якості самостійного предмета.

Важливою рисою механізму захисту прав людини в рамках АСЕАН є його переважно секторальний характер та орієнтація, перш за все, на універсальні міжнародні договори і універсальні механізми захисту прав людини, крім того, міжнародні акти з питань прав людини, що приймаються під егідою АСЕАН, мають, як правило, декларативний, а не конвенційний характер, при чому активна правотворчість Асоціації у цій сфері спостерігається лише на початку XXI ст. Зокрема, у 2004 р. була прийнята Декларація по боротьбі з торгівлею людьми особливо жінками і дітьми, а також з викорінення насильства щодо жінок, у 2007 р. – Декларація про захист і сприяння правам працівників-мігрантів, а у 2012 р. – Декларація АСЕАН з прав людини [3, р. 1-8]. Епізодично права людини згадуються і в інших документах АСЕАН, але переважно в економічному аспекті, наприклад, процедури визнання кваліфікацій у рамках Соціокультурної спільноти АСЕАН мають забезпечувати достатню мобільність працівників-мігрантів.

Декларація АСЕАН з прав людини 2012 р. формально підтверджує зобов'язання держав-учасниць забезпечувати дотримання положень інших універсальних міжнародних актів у сфері прав людини (Статуту ООН, Загальної декларації прав людини 1948 р., Віденської декларації та Програми дій 1993 р.), однак окреслює і деякі регіональні аспекти прав людини. Так, наприклад, підтверджуючи право на життя, Декларація вказує, що ніхто не може бути позбавлений життя, за винятком випадків, визначених законом (ст. 11), а право на гідний рівень життя з-поміж іншого передбачає право на одяг, безпечну питну воду (ст. 28).

З метою формування інституційної основи механізму захисту прав людини в Азійсько-Тихоокеанському регіоні у 2009 р. була утворена Міжурядова комісія АСЕАН щодо заохочення і захисту прав людини. Слід зауважити, що ця комісія є загальнополітичним органом і не здійснює петиційної чи юрисдикційної компетенції. Зокрема, до повноважень Комісії АСЕАН з прав людини віднесено координацію діяльності органів АСЕАН у сфері прав людини, забезпечення розвитку АСЕАН з прав людини, а також розробку рекомендацій державам-членам щодо приєднання до вже існуючих міжнародних актів з прав людини. Крім того, в якості робочих органів АСЕАН створюються вузькопрофільні структури в рамках інших органів Асоціації, наприклад, Комісія із заохочення і захисту прав жінок та дітей та Комітет АСЕАН по імплементації Декларації щодо захисту і заохочення прав працівників-мігрантів, що підпорядкована Нараді старших посадових осіб з праці.

Список бібліографічних посилань:

1. ASEAN Member States. URL: <https://asean.org/asean/asean-member-states>.
2. Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia Indonesia, 24 February 1976. URL: <https://asean.org/treaty-amity-cooperation-southeast-asia-indonesia-24-february-1976>.
3. ASEAN Human Rights Declaration (AHRD) and the Phnom Penh Statement on the Adoption of the AHRD and Its Translations. Jakarta: ASEAN Secretariat, 2013. 174 p.
4. The Asean Declaration (Bangkok Declaration), Bangkok, 8 August 1967. URL: <https://asean.org/the-asean-declaration-bangkok-declaration-bangkok-8-august-1967>.